

ТЕМА 23. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ РЕЙДЕРСТВА В УКРАЇНІ

1. Поняття «рейдерство» та його види
2. Соціально-економічна природа рейдерства
3. Етапи розвитку рейдерства в Україні
4. Об'єкти і суб'єкти рейдерства

Рейдерство - це вороже й незаконне поглинання бізнесу за допомогою спеціально ініційованого бізнес-конфлікту.

Рейдерське захоплення - це процес, у якому підприємство є об'єктом поглинання з використанням методів та технологій, що порушують чинне законодавство або суперечать йому.

Основні передумови виникнення рейдерства в Україні:

- відсутність або недостатня розробленість нормативно-правової бази, яка б регламентувала порядок діяльності на ринку корпоративного контролю;
- висока корумпованість органів державної влади України, до повноважень яких входить вироблення дієвого механізму протидії порушенням встановленого порядку діяльності на ринку корпоративного контролю;
- відсутність профільних державних інституцій, які б ефективно захищали права власника на ринку корпоративного контролю;
- недосконалість судової влади;
- незаконна приватизація суб'єктів підприємницької діяльності;
- низький професіоналізм керівництва компанії,
- слабкий юридичний захист підприємств,
- порушення під час оформлення службової документації,
- недотримання комерційної таємниці,
- відсутність служби безпеки компанії,
- велика кількість акціонерів.

Типи рейдерства:

- **«чорне» рейдерство** – використання виключно незаконних дій з метою встановлення контролю над підприємством: шантаж, підкуп, силове проникнення на підприємство, підробка судових рішень, реєстру акціонерів і т. д.;
- **«сіре» рейдерство** – поєднання квазізаконних та незаконних методів: підкуп суддів з метою прискорення прийняття законного рішення на ґрунті підробленого реєстру акціонерів, шантаж контрагентів підприємства для створення ситуації неможливості продовження діяльності і таке інше;
- **«біле» рейдерство** – квазізаконні дії: зрив загальних зборів акціонерів, використання прогалин у законодавстві, страйки, організація багаточисельних перевірок з боку контролюючих органів .

Загальні ознаки рейдерства:

- Підроблення документів, які подаються для державної реєстрації змін, що вносяться до відомостей про юридичну особу.
- Підроблення друку і підпису нотаріуса на заяві про державну реєстрацію змін, що вносяться до відомостей про юридичну особу.
- Підроблення договору купівлі-продажу (оренди) майна підприємства.
- Підроблення документів, які дають право на здійснення операцій з акціями компанії-мети (без участі суду); це можуть бути рішення зборів акціонерів, виписки з реєстру акціонерів акціонерного товариства.
- Дії зловмисників базуються на тому, що законна процедура підтвердження достовірності підпису фізичних осіб на документах про перехід права власності на цінні папери прописана недостатньо жорстко.
- Підроблення трудових контрактів та аналогічних угод між працедавцем і працівником, щоб потім ініціювати розгляди в судах проти працедавця та зажадати ухвалення судом забезпечувальних заходів стосовно керівництва підприємства і майна компанії.
- Підроблення рішень судів загальної юрисдикції і господарських судів, після чого загарбники скеровують його в службу судових виконавців за місцем знаходження компанії-мети для примусового виконання даного судового рішення.

Статистика рейдерства в Україні :

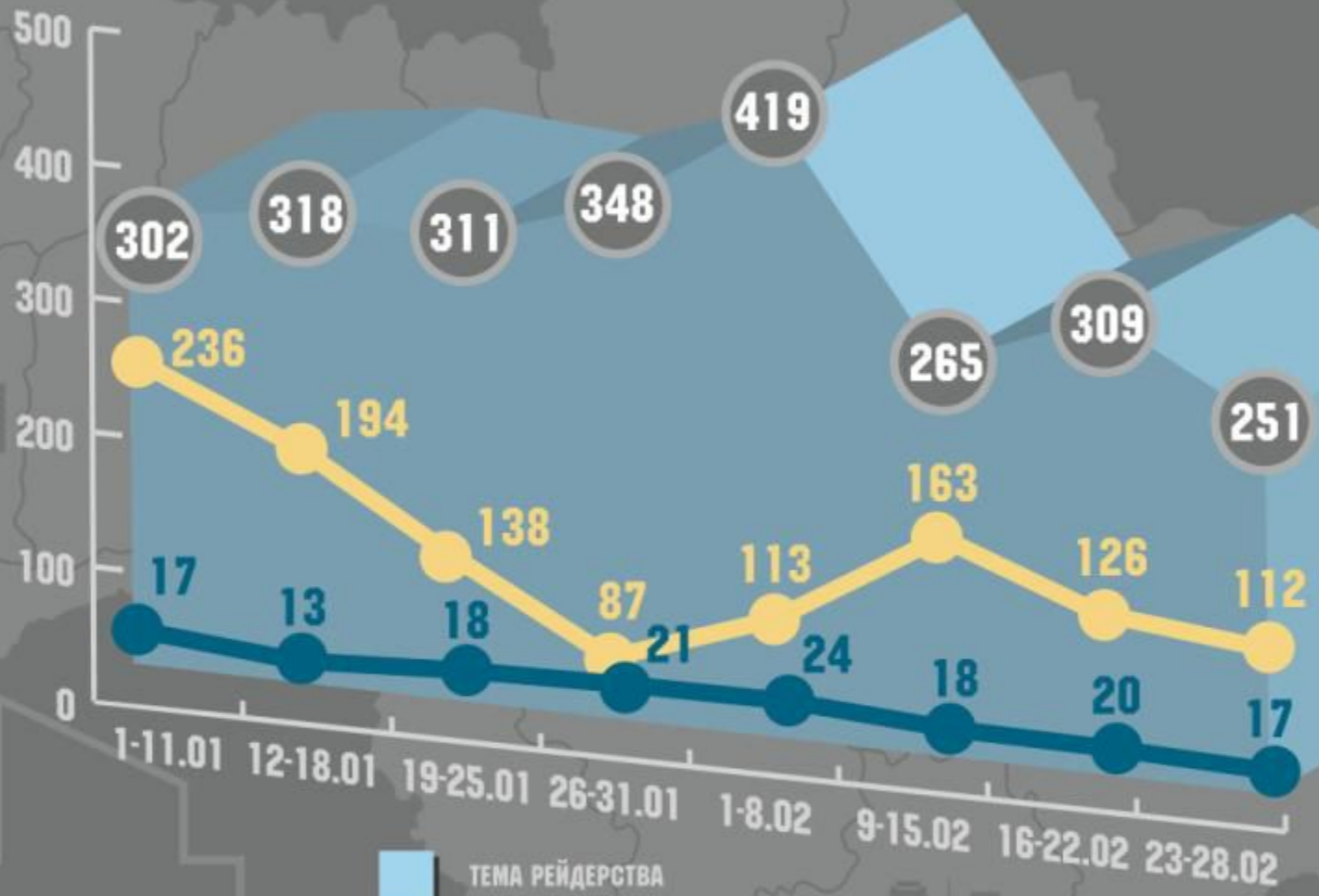
- В Україні діє щонайменше 40-50 спеціалізованих рейдерських груп, які складаються з досвідчених юристів та економістів;
- Протягом 2010-2015 рр. кількість рейдерських нападів становила близько 1300 щороку;
- результативність рейдерських атак – понад 90 %;
- за експертною оцінкою, щорічний обсяг сегмента поглинань і злиттів (без приватизації) становить понад 3 млрд. дол. США;
- середньостатистична норма прибутку рейдера в Україні, за експертними оцінками, становить близько 1000%;
- найчастіше жертвами рейдерів стають промислові об'єкти (близько 50% усіх випадків), а також об'єкти нерухомості – 30% .

КІЛЬКІСТЬ ОБ'ЄКТІВ РЕЙДЕРСТВА: РЕГІОНАЛЬНИЙ ЗРІЗ

КІЛЬКІСТЬ ОБ'ЄКТІВ РЕЙДЕРСЬКИХ АТАК
ЗА СІЧЕНЬ-ЛЮТИЙ 2015 Р.
(ВІДПОВІДНО ДО ПОВІДОМЛЕНЬ ЗМІ) –

68

- Тема рейдерства
- Згадування об'єктів рейдерства
- Об'єкти рейдерства

Наслідки рейдерства:

- негативний вплив на підприємницький клімат;
 - дестабілізація роботи вітчизняних підприємств;
 - руйнування трудових колективів;
 - формування несприятливого інвестиційного клімату;
 - формування негативного іміджу країни тощо.
-

Етапи виникнення рейдерства:

- 1) **рекет** (1989 – 1993) – примусове стягування з підприємця постійної плати за послуги з охорони (іноді дійсно надаваної). Основний об'єкт захоплення – позитивний фінансовий потік.
- 2) **приватизація** (з 1992 року) – переведення державної власності у власність директора підприємства. Об'єкт захоплення – майновий комплекс державного підприємства.
- 3) **банкрутство** (з 1996 року) – доведення до банкрутства з подальшим викупом або виділення дочірніх та малих підприємств. Об'єкт захоплення – земельні ділянки, будинки, споруди.
- 4) **реприватизації** (з 2004 року) – зміна власника приватизованого підприємства. Об'єкт захоплення – майнові комплекси колишніх державних підприємств.
- 5) **власне рейдерство** (з 2004 року) – зміна власника шляхом недружнього поглинання. Об'єкт захоплення – діючий приватний бізнес.
- 6) **глобальна світова криза** (з 2008 року) – послаблення підприємств за рахунок девальвації національної валюти та вимивання оборотних коштів з подальшим їх виходом з ринку або поглинанням більш крупним ринковим оператором. Об'єкт захоплення – діючий приватний бізнес.
- 7) **«державне», «чиновницьке» рейдерство** (з 2010 року) – нова хвиля перерозподілу власності. Об'єкт захоплення – діючий приватний бізнес.

Суб'єкти рейдерства :

1. Фінансово-промислові групи, які будують вертикально інтегровані холдинги «від сировини до покупця» (компанія-агресор).
2. Прямі конкуренти, що прагнуть до контролю над більшою часткою локального ринку конкретної продукції або послуги (монополісти).
3. Інвестиційні компанії, для яких недружні поглинання є способом заробітку.
4. **Рейдери** - організовані групи, що діють з метою перерозподілу власності шляхом недружнього, незаконного поглинання компаній.
5. Корпоративні шантажисти («greenmailers»).

Об'єктами рейдерства є будь-які компанії, перш за все акціонерної форми, та ті, що мають значну прибутковість, високу ліквідність власних активів.

«Найбільші рейдери в Україні» за результатами проведеного експертного опитування Центром дослідження корпоративних відносин

- Група «Приват» (100% голосів експертів),
- «Фінанси і Кредит» (54.6%),
- «Альфа-Груп» (45.5%),
- СКМ (36.4%),
- ІСД (27.3%),
- «ТАСС» (18.6%),
- «Інтерпайп» (18.2%).

ТОП-5 РЕЙДЕРСЬКИХ АТАК

ОСНОВНІ ЗАГРОЗИ РЕЙДЕРСТВА

**ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНА
ГАЛУЗЬ**

ХЛІБНА ПРОМИСЛОВІСТЬ

ЛОТЕРЕЙНИЙ БІЗНЕС

